

Nyt fra Centret

STATENS INSTITUT FOR FOLKESUNDHED, SYDDANSK UNIVERSITET. STØTTET AF TRYGFONDEN OG KRÆFTENS BEKÆMPELSE

Fem nye projekter i centret

Takket være en stor bevilling fra Kræftens Bekæmpelse er Center for Interventionsforskning gået i gang med nye, omfattende interventionsprojekter. Der skal blandt andet forskes i, hvordan man reducerer antallet af unge, der ryger og drikker alkohol.

Center for Interventionsforskning er i fuld gang med nye, store interventionsprojekter. Centret har modtaget bevillinger fra KBs Knæk Cancer på sammenlagt 31 mio. kroner, og det betyder fem nye interventionsprojekter.

Projekterne og indsatserne spænder vidt, men fælles er, at de undersøger, hvordan man i fremtiden undgår, at flere får kræft.

– Vi er meget taknemmelige for bevillingerne fra Knæk Cancer. Alt for mange danskere rammes af kræft, så det giver god mening at bruge vores forskning i kampen mod kræft og undersøge, hvilke indsatser der virker eller ikke virker, siger Morten Grønnebæk, leder af Center for Interventionsforskning.

Sunde vaner til de unge

Tre af projekterne handler om at forebygge, at unge ryger og drikker for meget alkohol.

– Vi har i centret meget fokus på de

Illustration: Colourbox

unge, fordi det er vigtigt at sætte ind i en tidlig alder. Eksempelvis har unge med et højt alkoholforbrug oftere også et stort alkoholforbrug, når de bliver voksne, hvilket øger risikoen for at udvikle en lang række kræftformer. Så vores mål er at skabe indsatser, der kan give de unge sunde vaner, siger Morten Grønnebæk.

Forskerne i centret skal også skaffe mere viden om HPV-vaccinen, der gives til drenge og piger. Og endelig skal de undersøge, om man ved at samarbejde med supermarkederne kan øge sundheden i Danmark.

De fem nye projekter

Mindre rygning på erhvervsskolerne:

Centret skal udvikle, indføre og evaluere en todelt indsats, hvis mål er at minimere antallet af nye rygere og reducere antallet af nuværende rygere blandt elever på erhvervsuddannelser.

Mindre alkohol i gymnasiet:

Centret skal udvikle og udføre en indsats på gymnasier, som skal føre til, at 30 procent færre unge drikker for meget alkohol.

Mere viden om HPV-vaccinen:

Målet er at skaffe mere viden om HPV-vaccinen.

X:IT II. Færre unge rygere – en skolebaseret indsats:

Centret skal evaluere effekten af X:IT – en rygeforebyggende indsats blandt skoleelever i 7.-9. klasse. Især er fokus på, om man kan opnå den samme forebyggende effekt blandt børn med forskellige sociale baggrunde.

Kan vi øge sundheden i Danmark ved aktivt samarbejde med supermarkeder?:

Centret skal undersøge, hvordan en supermarkeds-kæde i samarbejde med KB har forsøgt at reducere salget af kalorierholdige fødevarer til gavn for sundheden.

Af Birgitte Hornhaver, journalist

Hvad kan få de unge til at lade være med at ryge hash?

Søren Holm fra Center for Interventionsforskning har i sit ph.d.-studie undersøgt, hvorfor nogle unge pludselig ændrer holdning til hash, når de bliver ældre. Han har også udviklet et forebyggelsesprogram og undersøgt, om det kan få de unge til at lade være med at ryge hash. Her fortæller han om sin afhandling.

Hvad var formålet med din ph.d.-afhandling?

– Inspirationen til mit ph.d.-projekt udsprang af min praksis som forebyggelseskonsulent i Skive Kommune. Via mit arbejde med elever i 6. klasse og elever på ungdomsuddannelserne lagde jeg mærke til, at de unges holdninger til hash ændrede sig markant i de sene teenageår. I 7. klasse kategoriserede eleverne typisk hash sammen med "hårde stoffer" som kokain og heroin, og det var ikke noget, de under nogen omstændigheder havde planer om at ryge i fremtiden. Men på ungdomsuddannelserne var manges holdning til hash blevet mere afslappet og måske endda positivt. Her havde næsten halvdelen af eleverne prøvet at ryge hash. Jeg blev nysgerrig på, hvad der foregik og på, om påvirkningen fra "cannabiskulturen" var med til at ændre de unges holdninger. Jeg ville også gerne un-

dersøge, om man eventuelt kunne forebygge et cannabisforbrug ved at arbejde med de unges holdninger i et forebyggelsesprogram, målrettet ungdomsuddannelserne.

Hvad fandt du ud af i dit studie?

– En gennemgang af andres studier viste, at der er tre diskurser, der ofte anvendes inden for cannabiskulturen til at retfærdiggøre, at man ryger hash. Disse diskurser blev defineret som "normalisering", "neutralisering" og "glorificering". Hver diskurs repræsenterer en holdning, der er forbundet med de unges forbrug af cannabis: Overdrevne forestillinger om forbrug blandt jævnaldrende (normalisering), lav risikovurdering ved forbrug (neutralisering) og positive holdninger til cannabis (glorificering). Ved hjælp af spørgeskemaundersøgelser fandt jeg en sammenhæng mellem disse holdninger og cannabisforbrug. Jeg fandt, at unge, der scorede højt på normalisering, neutralisering og glorificering, havde større risiko for at begynde at ryge hash. Resultaterne tydede på, at cannabisforbrug kan forebygges ved at forebygge normalisering, neutralisering og glorificering gennem undervisning på ungdomsuddannelserne. Næste skridt i projektet var så at udvikle et forebyggelsesprogram og effekt-evaluere dette. Forebyggelsesprogrammet kom til at hedde PASS (preventive attitudes and social

Hvad er "cannabiskulturen"?

– Jeg antager i mit ph.d.-studie, at cannabiskulturen eksisterer som et indirekte observerbart fænomen, der formidles gennem forskellige medier som TV, film, musik og internettet, men også fra person til person. Cannabiskulturen kommunikerer gennem mange forskellige udtryksformer, der alle kan betegnes som cannabiskultur i kraft af et fælles ideologisk grundlag og et fælles budskab, som sigter mod at påvirke opfattelsen af et cannabisforbrug positivt.

skills), og det bestod af 5 x 90 minutters undervisning, som foregik på ungdomsuddannelserne i Skive og Viborg. Evalueringen af undervisningsforløbet viste, at PASS var i stand til at forebygge positive holdninger til cannabis blandt eleverne. De elever, der havde deltaget i PASS, scorede lavere på både normalisering, neutralisering og glorificering 18 måneder efter undervisningsforløbet. Jeg fandt dog ingen effekt af PASS i forhold til cannabisforbrug. Der var færre elever i den gruppe,

Foto: Colourbox

der var blevet undervist, som begyndte at ryge hash, men forskellen var ikke stor nok til at være statistisk signifikant.

Hvad skal din forskning bruges til?

– Hvis PASS havde haft en forebyggende effekt på cannabisforbrug, ville dette spørgsmål være meget nemt at svare på: Så skulle PASS naturligvis implementeres på samtlige ungdomsuddannelser i Danmark! Men nu kunne jeg jo desværre ikke påvise, at PASS havde en forebyggende effekt på cannabisforbrug, og det er derfor mere usikkert, hvad vi kan bruge resultaterne til. Vi ved, at højere score på vores mål for normalisering, neutralisering og glorificering var forbundet med initiering af cannabisforbrug, men det er tilsyne-

ladende ikke tilstrækkeligt blot at ændre disse holdninger blandt eleverne. Hvis man vil forebygge cannabisforbrug på ungdomsuddannelserne, skal man formentlig kombinere holdningsændrende elementer med kompetenceskabende

elementer. Kompetenceskabende elementer kunne være træning i at tage gode beslutninger, træning i hensigtsmæssig kommunikation og træning i at sige fra.

Af Birgitte Hornhaver, journalist

Ph.d.-projektet var baseret på tre forskellige studier. I alt 3.514 elever fra ungdomsuddannelser i Region Nordjylland, Region Midtjylland og Skive Kommune deltog i de tre studier. Søren Holm har en master i stof- og alkoholstudier og har i mange år arbejdet som forebyggelseskonsulent i Skive. Han forsvarede sin ph.d.-afhandling ved Center for Interventionsforskning i marts og er i dag ansat ved Forum100%, et tværsektorielt og uafhængigt forum for ungdomsuddannelserne.

Gav Hi Five mindre sygelighed blandt skoleelever?

Anne Maj Denbæk fra Center for Interventionsforskning afleverer i maj sin ph.d.-afhandling. I afhandlingen har Anne Maj Denbæk undersøgt, om centrets interventionsprojekt Hi Five havde en effekt på skoleelevers sygelighed.

Hi Five var en skoleindsats, hvis formål var at udvikle, implementere og evaluere indsatser for at reducere elevernes sygelighed samt øge deres trivsel og forbedre det fysiske undervisningsmiljø på folkeskoler. Der var særligt fokus på toiletforhold og håndhygiejne. Projektet omfattede alle elevårgange på de medvirkende skoler. Hi Five indeholdt tre forskellige delelementer: En undervis-

ningsindsats i klasserne, en obligatorisk daglig håndvask før frokost og en ekstra daglig soignering af skoletoiletterne. Indsatsen gik ud på at undersøge, om disse elementer kunne føre til lavere sygelighed og bedre trivsel blandt eleverne.

Fokus i Anne Maj Denbæks afhandling var at undersøge, om eleverne fra interventionsskolerne var mindre syge og havde mindre sygefravær i forhold til eleverne fra sammenligningsskolerne. Endelig var et formål med afhandlingen at belyse, om der var sammenhæng mellem elevernes sygelighed og sygefravær, og hvor godt skolerne havde implementeret Hi Five-indsatsen. Evalueringen omfatter 43 folkeskoler i hele landet, hvoraf 28 skoler arbejdede med Hi Five på alle elevårgange, mens 15 var sammenligningsskoler.

Hjalp Beskæftigelse og Alkohol ledige med alkoholproblemer?

Maja Bæksgaard Jørgensen fra Center for Interventionsforskning afleverer i maj sin ph.d.-afhandling. Her har hun undersøgt, hvorvidt centrets beskæftigelsesrettede interventionsprojekt Beskæftigelse og Alkohol har haft effekt på ledige borgere med alkoholproblemer.

Beskæftigelse og Alkohol blev udviklet i samarbejde med jobcentrene og alkoholbehandlingen i de pågældende kommuner og gennemført i fire kommuner. Formålet med projektet var at teste, hvorvidt en indsats blandt ledige borgere med alkoholproblemer kunne øge deres tilknytning til arbejdsmarkedet og hjælpe på selve alkoholforbruget. Desuden var et formål at forbedre den generelle viden om, hvordan man kan hjælpe borgere med alkoholproblemer i de danske kommuner.

Et mål i Maja Bæksgaard Jørgensens afhandling har

været at identificere og undersøge mulige hindringer og barrierer for at gennemføre interventionsprojektet. Derudover har et fokus været at øge viden om, hvad et storforbrug af alkohol gør ved tilknytningen til arbejdsmarkedet. Til det formål har Maja Bæksgaard anvendt nationale spørgeskemaundersøgelser med registeropfølgning. Dermed har det været muligt at undersøge, dels hvorvidt et risikabelt alkoholforbrug påvirker risikoen for at blive arbejdsløs eller overgå til sygedagpenge, kontanthjælp eller førtidspension, og dels hvorvidt alkohol har konsekvenser, hvad angår borgerens muligheder for at vende tilbage til arbejdsmarkedet.

Udgives af:
Center for Interventionsforskning
Statens Institut for Folkesundhed
Syddansk Universitet

Øster Farimagsgade 5A, 2.
1353 København K
Tlf. 6550 7777
www.interventionsforskning.dk

Direktør og centerchef:
Morten Grønbæk
mg@si-folkesundhed.dk

Redaktør:
Birgitte Hornhaver
biho@si-folkesundhed.dk

Centret er støttet af:
TrykFonden
Kræftens Bekæmpelse

 Center for
Interventionsforskning
- forskning i sundhedsfremme og forebyggelse